

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

MVI Effectmeting Productgroep Kantoormeubilair

Concept begeleidend document
voor de Klimaatenvolpiloten

Binnen de Klimaatenvolpiloten zijn er 100 pilots die bijdragen aan de ambitie om de CO₂-uitstoot in Nederland met 49% te verminderen in 2030.¹ Onderdeel van de pilots van de klimaatenvolpiloten is zicht krijgen op de effecten van klimaatneutraal en circulair inkopen. Het meten van deze effecten is essentieel voor het bepalen welke eisen/criteria tot welk effect leiden, bijsturing in de opdracht en het creëren van draagvlak voor klimaatneutraal en circulaire inkopen in de organisatie. Dit doen we in ieder geval in termen van vermeden CO₂ uitstoot (klimaat) en vermeden grondstoffengebruik (circulaire economie).

Meten is productgroepspecifiek. Voor u ligt een korte beschrijving voor de productgroep kantoormeubilair. In deze beschrijving vindt u uitleg over:

- Hoe het potentiële effect van een MVI aanbesteding kan worden berekend tijdens de initiatiefase;
- Welke inkoopgegevens hiervoor nodig zijn;
- Wat de opties zijn voor het meten van effecten als inkoopgegevens niet beschikbaar zijn;
- Meetbaarheid van eisen en gunningscriteria;
- Hoe u ervoor kan zorgen dat tijdens de contractfase de benodigde inkoopgegevens worden verzameld waarmee het daadwerkelijke effect kan worden gemeten.

Deze beschrijving is het startpunt voor MVI effectmeting kantoormeubilair en zal op basis uw ervaring verder worden ontwikkeld en verbeterd tijdens uitvoering van de pilots. Dus uw reactie hierop is welkom en nodig. Ook als alles helder is horen we dat graag.

De planning voor de effectmeting staat onderaan dit document. Belangrijk om te weten is dat er wordt gewerkt aan een rekentool waarmee u zelf het effect kan berekenen. U gaat deze effectmeting zelf uitvoeren, ondersteund door een instructie, de voor de pilot ingehuurd expert en het RIVM. We hopen op een goede leerervaring die ook zijn weerslag zal vinden bij andere aanbestedingen op het gebied van kantoormeubilair. Kijk voor beschrijvingen van andere productgroepen op www.rivm.nl/mvi. Tot slot: heeft u vragen of opmerkingen? Neem contact met ons op: mvi@rivm.nl.

Berekenen van het potentiële effect in de initiatiefase

De pilots richten zich op circulair inkopen. De klimaatenvolpiloten richt zich op klimaat en circulariteit. Deze beschrijving gaat dus over het effect van circulair inkopen op klimaat en circulariteit. Er zijn andere manieren van inkopen, zoals innovatiegericht of MKB-gericht. Ook zijn er andere MVI thema's die van belang kunnen zijn bij de

¹ <https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-duurzaam-inkopen/ontwikkelingen/klimaatenvolpiloten-impuls>

Tabel 1: Indicatoren voor effect bepaling Kantoormeubilair

Effectthema's	Indicator	Materialen
Klimaat	<ul style="list-style-type: none">• Vermeden CO₂ emissies ten opzichte van standaard kantoormeubilair (eenheid: CO₂eq.)	Alle
Landgebruik	<ul style="list-style-type: none">• Vermeden landgebruik ten opzichte van standaard kantoormeubilair (eenheid: ha)	Natuurlijke (hout, katoen)
Chemicaliën gebruik	<ul style="list-style-type: none">• Vermeden chemicaliëngebruik ten opzichte van gebruik standaard materialen (eenheid: ton). Bij natuurlijke materialen gaat het om pesticidengebruik, bij niet-natuurlijke materialen om andere chemicaliën.	Alle

productgroep kantoormeubilair, zoals het gebruik van chemische stoffen (milieuvriendelijk inkopen) en Social Return on Investment. Daar gaat deze beschrijving niet over, behalve als er sprake is van trade-offs, bijvoorbeeld als een circulaire oplossing het gebruik van veel extra gevaarlijke stoffen vraagt of voorkomt.

Circulaire oplossingen leiden naar verwachting tot minder gebruik van nieuwe grondstoffen. Bij levenscyclus analyse (LCA) is het effect op klimaat en land vaak een goede proxy voor het totale effect van alle LCA impact categorieën, behalve voor toxiciteit en uitputting van grondstoffen². Voor de natuurlijke materialen, zoals hout en katoen, wordt het effect daarom uitgedrukt in vermeden land, vermeden CO₂ emissies en vermeden chemicaliën gebruik. Die laatste gaat zowel over pesticiden, bij natuurlijke materialen, als chemicaliën gebruik bij alternatieve stoffen zoals viscose en stoffen die toegevoegd worden aan het textiel voor meubels, zoals brandvertragers. Voor circulariteit is (nog) geen aparte indicator opgenomen. Deze wordt mogelijk nog toegevoegd, maar zal geen extra gegevens vragen dan al wordt verzameld voor het berekenen van de indicatoren in tabel 1.

De effectmeting voor de klimaatenvolpde richt zich op het potentiële effect van een aanbesteding tijdens de initiatiefase. De reden hiervoor is dat de meeste pilots zich in deze fase afspelen en pas later, in 2019, mogelijk worden aanbesteed en de contract- en uitvoeringsfase bereiken.

Bij deze beschrijving hoort een rekensheet (xls). Hiermee kan het effect van de aanbesteding worden bepaald. De kengetallen die voor deze productgroep gebruikt worden, komen van verschillende bronnen. Alle aannames, zoals de systeembegrenzing en de allocatieregels worden opgenomen in de rekensheet. Ondertussen kunnen binnen de pilots de inkoopgegevens worden verzameld die nodig zijn voor de effectbepaling. Deze rekensheet komt hopelijk in

november beschikbaar, maar mogelijk pas later. Zodra de planning beschikbaar is neemt RIVM contact op met de decentrale pilots.

Inkoopgegevens

De gegevens die straks moeten worden ingevoerd om een potentieel effect te kunnen berekenen zijn naar verwachting:

- per type product de gewenste afname (schatting op basis van eerdere inkopen)
- per type product de hoeveelheid hergebruikt en/of refurbished meubilair
- gewicht per type product (hiervoor zal ook een default beschikbaar zijn)
- per product het aandeel per materiaal, bv % hout (hiervoor zal ook een default beschikbaar zijn)
- het gewenste aandeel gerecyclede of hergebruikte content per materiaal
 - hout
 - ijzer en andere metalen
 - kunststoffen
 - textiel (van natuurlijke oorsprong – katoen, jute etc)
 - textiel (van niet-natuurlijke oorsprong – nylon en acryl etc)
- het gewenste aandeel duurzaam hout (FSC keurmerk) en biologisch katoen
- het aandeel van de aanwezige materialen dat na gebruik in nieuwe kantoormeubilair zal worden gebruikt
- of deze gewenste aandelen opgenomen zijn als gunningscriteria of eisen*

* Als er sprake is van een eis nemen we voor de berekeningen aan dat daar aan voldaan zal worden. Als er sprake is van een gunning is dit onzeker en wordt deze onzekerheid weerspiegeld door zowel aan te geven wat het potentiële effect is met alleen de eisen en met de eisen plus optimaal voldoen aan de gunningscriteria.

² <https://pubs.acs.org/doi/abs/10.1021/acs.est.7b00698>

Alternatieve effectmeting kantoormeubilair

Als er data ontbreekt

Het kan onmogelijk of onwenselijk zijn bepaalde aspecten te specificeren die voor de effectmeting eigenlijk wel nodig zijn. Voor kantoormeubilair kan dat bijvoorbeeld zijn dat de leverancier wordt vrijgelaten in hoe de mate van circulariteit wordt bereikt en daarmee het aandeel gerecyclede content per materiaal niet bekend is. In dat geval kan het effect pas gemeten worden als de inschrijvingen binnen zijn en daarmee duidelijk is hoe de leveranciers de doelen denken te gaan halen. Wel kan er op een kwalitatieve of semi-kwantitatieve manier worden gemeten. Zie de voorbeelden hiervoor in Tabel 2.

Als er specifiekere data is

Daarnaast kan het zijn dat u bij de inschrijvingen en tijdens de uitvoeringsfase specifiekere informatie ontvangt over de prestatie van de kantoormeubilair. Bijvoorbeeld, in het geval van biologisch katoen maakt het veel uit waar deze vandaan komt. Dit kan worden gespecificeerd in de

effectbeoordeling. Ook kan het zijn dat de leverancier (bv omdat u er naar gevraagd hebt in de aanbesteding) zelf met een milieueffectscore komt. Let er wel op dat als u dit gebruikt om aanbestedingen te vergelijken ze allemaal dezelfde tool hebben gebruikt met de dezelfde systeemgrenzen.

Overzicht van meet-opties

Hoe specifiekere de eisen en criteria zijn die worden gesteld aan het product/dienst, hoe specifiekere het effect kan worden gemeten. Onderstaande tabel 2 is een overzicht van type eisen/criteria en in hoeverre het effect ervan kan worden gemeten. Dit varieert van kwalitatief: een inschatting of iets wel of geen effect heeft zonder idee van de omvang daarvan; tot aan kwantitatief: het effect kunnen schatten. Daartussen zit nog semi-kwantitatief: er kan worden gekwantificeerd hoeveel aandacht er is voor het MVI criterium, maar dit kan nog niet worden uitgedrukt in de getal. Bijvoorbeeld, het leveren van producten met keurmerk of een bepaalde ambitie in % gerecyclede content ten opzichte van andere aanbestedingen kantoormeubilair.

Tabel 2: Voorbeelden eisen en gunningscriteria en hun meetbaarheid

Voorbeeld van eis/ criteria	Type effectmeting	Uitleg
<ul style="list-style-type: none">Leverancier moet tijdens contractperiode CO₂ maatregelen nemen om footprint te verlagen.Product moet geschikt zijn voor recycling.Leverancier moet een MVO-plan hebben.	Kwalitatief	Effectbepaling eindigt met of een inspanning wel of niet is geleverd (ja/nee). Indien ja is er een positief effect op klimaat en/of circulariteit, maar is onduidelijk hoe groot dit potentiële effect is.
<ul style="list-style-type: none">Er moet voor xx% gebruik worden gemaakt van hergebruikt meubilairhet product moet bestaan uit bepaald % gerecyclede materiaal	Semi-kwantitatief	Er is aan te tonen of instrument is toegepast en hier zit ook een hiërarchie in: bv meer producten met een label of hogere ambitie aandeel recyclede content zegt iets over de mate van effect. Dit is alleen nog niet uit te drukken in de effectmaat zelf.
<ul style="list-style-type: none">% recyclede content per materiaal per product% duurzaam hout per materiaal per product% materiaal (per type) dat na gebruik aantoonbaar wordt hergebruikt/ recycled in nieuw kantoormeubilair	Kwantitatief	De eis of criteria maken inschatting van effectmeting mogelijk in combinatie met generieke kengetallen en in een later stadium eventueel zelfs met product/dienst specifieke kengetallen.

Effect berekenen tijdens de uitvoeringsfase

Tijdens de uitvoeringsfase vindt de daadwerkelijke levering of dienstverlening plaats. Om het effect van MVI te kunnen meten tijdens deze fase is het verstandig eisen op te nemen voor het leveren van de nodige gegevens voor de effectmeting of de effectmeting zelf. Bijvoorbeeld: "De leverancier rapporteert jaarlijks over de hoeveelheid geleverde kantoormeubilair en de circulariteit daarvan (aandeel recycled content per materiaal) of reeds in termen van impacts (bijvoorbeeld CO₂ uitstoot) op basis van een afgesproken rekenmethode; evenals het aandeel ingenomen kantoormeubilair en welk aandeel daarvan in nieuwe producten is verwerkt." Neem hier ook administratie over het onderhoud en reparatie van meubilair tijdens de uitvoeringsfase in mee.

De eisen en afspraken die worden gemaakt in de initiatiefase zijn bepalend voor de mate waarin de daadwerkelijke effecten tijdens en na de uitvoeringsfase kunnen worden ingeschat.

Planning voor de effectmeting van de pilots

- Begin september beschrijving van effectmeting kantoormeubilair (dit document)
- Begin oktober: update van dit document
- November: rekentool (xls) met instructies voor de effectmeting (grote kans dat dit later wordt)
- November: uitvoeren effectmeting
- Uiterlijk eind november: effect van de pilot rapporteren aan RIVM: mvi@rivm.nl
- Continue: mogelijkheid tot ondersteuning door het RIVM bij de effectmeting

Deze beschrijving is een leerdokument dat wordt verbeterd op basis van praktijkervaringen uit het leernetwerk. Bij vragen/opmerkingen: neem contact op met het RIVM: mvi@rivm.nl.

september 2018

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

De zorg voor morgen begint vandaag